

Teubner και τὸν ἐκδότην E. V. Maltese διὰ τὴν καθαρὰν ἀπόδοσιν ἐνὸς νέου ἔργου φιλοσοφικοῦ τῆς Μεσαιωνικῆς Ἑλλάδος, ἔχοντος σφρίγος νοήσεως και ὕφος δοκιμώτατον, ἐνὸς συγγραφῆς ζῶντος ὄχι εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἀλλὰ εἰς τὰς παρυφὰς τῆς καταρρεούσης ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας. Αὐτὸς συντάσσεται πρὸς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος και ἐπικρίνει συχνὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον βασιμῶς τὴν συλλογιστικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐνίοτε ὁμως και ἐξεζητημένως. Πρὸς τὸν ἀντίδικον Σχολάριον, προκλητικὸν ὄντα και ἐκείνον, ἀπαντᾷ μετὰ ὀξύτητος. Εἶναι φανερόν ὅτι ἔχει εἰς βάθος μελετήσει και κατανοήσει τὰ ἔργα και τῶν δύο φιλοσόφων και ἔχει ἐν τῷ νῷ ἅπασαν τὴν σκέψιν αὐτῶν ὁμιλῶν και συγγράφων ἐκ περιουσίας και ἄνευ συνδρομῆς βιβλιοθήκης. Δεῖγμα τῆς ἀκμαίας παιδείας τοῦ Βυζαντίου ἀκόμη και εἰς τοὺς ἐσχάτους καιρούς.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Süsser als Liebe ist nichts, Gedanke und Gefühle griechischer Frauen, Auswahl und Übertragung von Kurt und Ursula Treu mit 15 Federzeichnungen von Inge Jastram, 75 S., Teubner, Leipzig 1988, Festeinband 19,— DM. (*Ἐρωτος ἥδιον οὐδέν*).

Ἡ μικρὰ μὲν, ἀλλ' ἐξοχος αὐτῇ Συλλογὴ ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ποιητικῆς δημιουργίας σκοπὸν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς συγχρόνους ἀναγνώστας τὰς γυναῖκας νὰ ὁμιλοῦν αἱ ἴδιαι διὰ τὰς σκέψεις, τὰς μέριμνάς των και τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς των. Δεδομένου ὁμως ὅτι αἱ ποιήτριαι ἀνὰ τοὺς αἰῶνας εἶναι ὀλίγαι, διὰ τοῦτο κατ' ἀνάγκην ἐπελέγησαν και ποιήματα ὅπου ὁμιλοῦν, οἱ ἄνδρες διὰ λογαριασμὸν τῶν γυναικῶν. Καὶ ἐπειδὴ κατὰ γενικὴν ἀναγνώρισιν τὸ ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰ κινουῦντα τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων πάθη εἶναι ἡ ἀγάπη, ὁ ἔρωτος, τὰ ποιήματα τῆς Συλλογῆς περιστρέφονται περὶ τὴν ποικιλίαν τῆς ἐκφάνσεως τοῦ αἰσθήματος αὐτοῦ. Ἡ ἐπιλογὴ τῶν τεμαχίων εἶναι εὐστοχωτάτη, ἐστράφη δὲ πρῶτον πρὸς τὰ ὀλίγα διασωθέντα ἀποσπάσματα τῶν ἀρχαίων ποιητριῶν. Οὕτω ἀνθολογοῦνται 27 ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα τῆς Σαπφούς, ἡ Ἥριννα, ἡ Ἀνύτη, ἡ Νοσσίς, ἀπὸ ποίημα τῆς ὁποίας ἔχει ληφθῆ και ἡ ἐπιγραφή τῆς παρουσίας Συλλογῆς, και ἡ Κόριννα. Καὶ ἀπὸ τὰ περὶ γυναικῶν ποιήματα ἔνθα τὰς σκέψεις τὰς ἐκφράζουν ἄνδρες, δύο τοῦ Εὐριπίδου μὲ σκέψεις τῆς Μηδείας και τοῦ χοροῦ τῶν γυναικῶν, τρία ἀπὸ τὰ Ἀργοναυτικά τοῦ Ἀπολλωνίου Ροδίου διὰ τὸ ἐρωτικὸν τόξευμα τῆς Μηδείας, τὸ πάθος και τὴν ἀγωνίαν, ἐν ἀπὸ τὰς Θεοδοροφιστικῶν τοῦ Ἀριστοφάνους διαπνεόμενον ἀπὸ εἰρηνικὴν διάθεσιν ὡς πρὸς τὰς διεκδικήσεις τῶν γυναικῶν, ἐν τοῦ Μενάνδρου περὶ τῆς πιστῆς συζύγου, δύο μιμίαιμοι τοῦ Ἡρόνδα μὲ θέματα τῆς ματαιότητος τῶν γυναικῶν, δύο θαυμάσια εἰδύλλια τοῦ Θεοκρίτου, ἐκφράζοντα τὸ μὲν κατὰ τρόπον παθητικὸν τὴν ἀπογοήτευσιν ἐρωτευμένης νέας, ἀπὸ τὰς Φαρμακευτρίας, τὸ δὲ τὴν πολύχρωμον περιγραφὴν τῆς ζωῆς και κινήσεως δύο γυναικῶν εἰς ἡμέραν ἑορτῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἀπὸ τὰς Ἀδωνιαζούσας. Ἐν ἀκρωτηριασμένον παπυρικὸν ἀπόσπασμα ποιήματος ἐκφράζοντος μὲ μαγευτικὸν τρόπον τὸ περιπαθὲς παράπονον πόθου, ἔρωτος και ἀντιζηλείας μιᾶς Λουκαταλειφθεῖσης νέας και τρεῖς χαριτωμένοι ἐταιρικοὶ διάλογοι εἰς πεζὸν τοῦ Λουκανοῦ.

Τὰ ποιητικὰ ἀριστουργήματα τῆς Συλλογῆς δὲν εἶναι φυσικὰ διὰ πρώτην φοράν μεταφραζόμενα εἰς τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν. Ἐντεῦθεν κατανοῶ και τὴν προσοχὴν τῶν Συλλογῶν νὰ μὴ δώσουν εἰκόνα ὅτι μεταχειρίζονται προϋπάρχοντα λεκτικὸς ὄρους. Ἐτέρα δυσχέρεια εἶναι ἡ κατὰ τὸ δυνατόν διατήρησις

του μέτρου κάθε ποιήματος και του ρυθμού. Ὑπερέβησαν οἱ Συλλογεῖς ἐπιτυχῶς τὰ ἐμπόδια καὶ μᾶς παρουσιάζουν ἰδικὰ μεταφράσματα μὲ ὠραίας λέξεις καὶ ἁρμονικὸν λόγον μὲ εὐήχους στίχους καὶ μὲ μέτρον καὶ ρυθμὸν πολὺ προσόμοιον μὲ τὰ τοῦ πρωτοτύπου. Τὰ ποιήματα ἔτσι ἀποκτοῦν τὴν ἰδίαν τῶν χάριν χωρὶς οὐδαμοῦ νὰ προδίδουν κάτι τὸ βεβιασμένον, ὡς συχνάκις συμβαίνει ἐπὶ μεταφρασμάτων. Ἡ ἐντύπωση εἶναι ζωηρά, ἡ χάρις ἀμείωτος καὶ διὰ τὸν γνωρίζοντα τὸ πρωτότυπον ἢ ἡδονὴ τοῦ ὠραίου νοήματος καὶ τοῦ μαγευτικοῦ λόγου πολὺ συγγενής. Αἱ ἰχνογραφικαὶ παραστάσεις ἐκφράζουν ἐπιτυχῶς τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ποιήματος. Ὁ οἶκος Teubner ἔκαμε μίαν λαμπρὰν ἐπιλογὴν μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ ὠραίου αὐτοῦ τομιδίου ποῦ τέρπει μὲ τὴν πρωτοτυπίαν, τὴν χάριν καὶ τὴν γοητείαν τῶν ἀπαραμίλλων αὐτῶν παλαιῶν πνευματικῶν δημιουργημάτων.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Marcel Conche, *Lucrèce*. Ed. de Megare, 1981, 192 (μικροῦ σχήματος).

Ὁ γνωστὸς καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῶν Παρισίων I (Panthéon - Sorbonne) κ. Marcel Conche ἐξέδωκε πρό τινος τὸ ὡς ἄνω βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον παρουσιάζει κατ' ἐκλογὴν σελίδας ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ φιλοσόφου, ὡς καὶ πίνακα χρονολογιῶν, κατάλογον τῶν χειρογράφων τοῦ «De rerum Natura», ἐκδόσεις, σχόλια, μεταφράσεις, κριτικὰς ἐκδόσεις, ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἐπικούρειον φιλοσοφίαν καὶ εἰς τὴν Λουκρήτιον τοιαύτην ἀκολουθεῖ τέλος βιβλιογραφία τοῦ Λουκρητίου ὡς καὶ διάφορα ἄρθρα γραφέντα περὶ αὐτοῦ ἐν διαφόροις περιοδικοῖς, ὡς καὶ πίναξ εἰκόνων τοῦ φιλοσόφου.

Ἐν ἀρχῇ ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὸ κεφάλαιον «Θρησκεία καὶ γνῶσις», ἐρμηνεύων σαφῶς μετὰ τῶν σχετικῶν κειμένων, εἰλημμένων ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἔργου, τὰς ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένας ἐννοίας. Ἐν συνεχείᾳ ἀναγράφει τὴν «κανονικὴν» καὶ ἀπὸ τὴν «φυσικὴν φιλοσοφίαν» μνημονεύει τὸ «Σῦμπαν», «τὸν Κόσμον», τὴν «Ψυχὴν» καὶ τέλος τὴν «Σοφίαν» παραθέτων ἐν αὐτοῖς τὴν οἰκίαν διδασκαλίαν μετὰ τῶν σχετικῶν χωρίων.

Γενικῶς εἰπεῖν ἢ ἐρμηνευτικὴ ὡς πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ῥωμαίου φιλοσόφου, καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐννοίας εἶναι σαφὴς καὶ ἐπιγραμματικὴ καὶ δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι ἢ ἀνωτέρω ἀποτελεῖ τεκμηριωμένην ἐργασίαν, ἐν ἣ ἐνυπάρχει ἢ πλήρης ἔκτασις τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ῥωμαίου ποιητοῦ καὶ φιλοσόφου.

A. Ν. ΖΟΥΜΠΙΟΣ

I. Ν. Περυσινάκη, Ἡ ἐννοία τοῦ πλοῦτου στὴν Ἱστορία τοῦ Ἡροδότου, Ἰωάννινα 1987, σ. 277.

Ἡ παρούσα μελέτη ἀνιχνεύει τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐννοίας τοῦ πλοῦτου εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἡροδότου «Ἱστορίας Ἀπόδειξις», καὶ ἐξετάζει τὴν σημασίαν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος: *Πλοῦτος καὶ Κοινωνία* (σ. 32-103) ἐντοπίζονται καὶ ἐξετάζονται συγκεκριμένοι ὄροι τοῦ πλοῦτου, ὡς καὶ ἀπὸ τί ἀποτελεῖται